

“Komt allen tezamen, jubelend van vreugde”

Op de platte stenen brug in Alkmaar naast de kerstbomenmarkt stonden ze weer te zingen: de mensen van het Leger des Heils, een paar blazers met de onmisbare tamboerijn en een stel zangers. Daartussen zong ook een meisje, een beetje verlegen en eenvoudig gekleed. Dichterbij gekomen zag ik haar gezicht en herkende daarin mijn moeder op veertienjarige leeftijd op een oude inmiddels vergeelde geretoucheerde foto.

Plotseling beleefde ik in gedachten het verhaal van mijn moeder opnieuw. Ze heeft het gedurende mijn jeugd in losse stukken verteld en het moet ongeveer als volgt zijn gegaan. Vader was overleden en er moest brood op de plank komen. In de crisisjaren hadden haar broers een handeltje met kerstbomen opgezet. Dat ging helemaal niet verkeerd, maar wel met geleend geld. De tweede week van de advent hadden ze goed verkocht en van de opbrengst een voordelige partij van 100 bomen gekocht. De derde week was het guur en koud weer. De klanten bleven weg en degene die het geld voorgesloten had, wilde geld zien. De kinderen begonnen hem te knijpen, want ze hadden die vijftig gulden in hun handel gestopt en geen baar geld in kas. Intussen hielden de broers beurtelings de wacht 's nachts, omdat vreemden anders met hun handel aan de wandel zouden gaan. De jongste had zich ingebouwd met kerstbomen om zich tegen de koude wind te beschermen. Een petroleumlamp gaf licht en warmte om zijn verkleumde handen aan te warmen. Maar hij viel van vermoeidheid in slaap en moet, zich omdraaiend, de lamp omgestoten hebben. Paniek alom toen er brand uitbrak. De brandweer was snel ter plaatse en haar broertje kwam met de schrik vrij, maar het grootste deel van de bomen was door verbrande takken onverkoopbaar. Twee dagen voor Kerstmis moest al het huishoudgeld gebruikt worden om de schuld af te lossen. Het zou een schrale kerst worden, maar ze hadden elkaar nog.

Mijn moeder had op haar manier geholpen met de kerstbomen en regelmatig geluisterd naar het gezang van de heilssoldaten. Zij zag dat er soms pakketten uitgedeeld werden aan mensen die meezongen. Er was voor haar één groot probleem. Ze waren thuis roomser dan de paus en haar moeder zou nog liever honger lijden dan een kerstpakket accepteren van heilssoldaten. Ten einde raad stapte zij op kerstavond als oudste van het gezin en met bonzend hart stiekem naar de zangers toe en vroeg of zij mee mocht zingen. Met de honger in haar lijf en tranen in de ogen heeft zij toen meegezongen. De heilssoldaten die heel goed van haar situatie op de hoogte waren, hebben haar na het zingen het grootste pakket meegegeven.

Tot grote verrassing van haar broers stond eerste kerstdag na de kerkdienst een feestelijke broodmaaltijd op tafel. Mijn moeder vertelde me, dat zij nooit tegen oma heeft durven zeggen hoe zij aan het pakket gekomen is. Soms is het beter niets te zeggen.

Mijn moeder is sinds haar trouwen in 1941 nooit vergeten met Kerst een bijdrage in de pot van het Leger des Heils te stoppen of het door mij te laten doen. Na haar dood ben ik er mee door gegaan.

Iemand stootte tegen mij aan en ik schrok op uit mijn gedachten. Ik pakte mijn portemonnee en liep naar de pot die aan de driepoot hing om het tientje erin te stoppen. Een stokoude heilssoldaat die erbij stond, keek me aan en zei: "Bent u het weer meneer, bedankt voor het geven. Als ik u zie, denk ik aan uw moeder. Een moedig meisje was ze toen." Hij tikte tegen zijn pet en ik liep door naar de kaasmarkt, terwijl de heilssoldaten verder zongen.

J.P. Stegers